

6. Єфремова К. В. Державна політика та електронний бізнес в Україні. *Право та інновації*. 2015. № 1 (9). С. 50–54.

REFERENCES

1. Shvab K. (2016). Chetvertaia promyshlennaia revoliutsiia. Moskva: Eksmo [in Russian].
2. Pro Natsionalnu prohramu informatyzatsii: Zakon Ukrainy vid 04.02.1998 r. № 74/98-VR. (1998). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 27–28, art. 181.
3. Proekt Zakonu Ukrainy «Pro khmarni posluhy». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67744 [in Ukrainian].
4. Davydiuk O. M. (2010). Tekhnolohiia yak ob'ekt hospodarsko-pravovoho rehuliuвання. Kharkiv: FINN [in Ukrainian].
5. Adamiuk D. I. (2015). Poniattia tekhnolohii: vstanovlennia zmistu ta spivvidnoshennia z inshymy sumizhnymy poniattiamy. *Pravo ta innovatsiine suspilstvo - Law and innovation society*, 1 (4), 34–41 [in Ukrainian].
6. Yefremova K. V. (2015). Derzhavna polityka ta elektronnyi biznes v Ukraini. *Pravo ta innovatsii – Law and innovation*, 1 (9), 50–54 [in Ukrainian].

Давидюк Олександр Миколайович

*к.ю.н., старший науковий співробітник НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрНУ, доцент,
доцент кафедри господарського права Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого, адвокат
ORCID: 0000-0002-6699-0903*

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ФОРМ ТА СПОСОБІВ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ

Роботу присвячено дослідженню стану господарсько-правового регулювання методів, способів та прийомів передачі прав на технології до моменту їх втілення до виробничого процесу а межах цілісного майнового комплексу суб'єкта господарювання. Вивчається як рівень відповідності положень чинного законодавства України вимогам та потребам учасників відносин трансферу технологій так і формуються перспективи подальшого вдосконалення вказаних нормативних приписів.

Ключові слова: технологія, правове регулювання обігу технологій, трансфер технологій, інновації, інноваційна діяльність.

Davydiuk Oleksandr

*PhD, Senior Researcher of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine, Assistant Professor of the Economic Law Department of Yaroslav Mudryi National Law University, advocate
ORCID: 0000-0002-6699-0903*

IDENTIFICATION OF FORMS AND METHODS OF TECHNOLOGY TRANSFER

The work is devoted to the study of the state of economic and legal regulation of methods, methods and techniques of transfer of rights to technology until their implementation in the production process and within the integral property complex of the business entity. The level of compliance of the provisions of the current legislation of Ukraine with the requirements and needs of the participants in technology transfer relations and the prospects for further improvement of these regulations are being studied.

Keywords: technology, legal regulation of technology circulation, technology transfer, innovation, innovation activity.

Критичний ступінь технічного відставання виробничого сектору національної економіки, вимагає від всіх державних, суспільних та економічних інститутів поєднання їх потенціалу та зусиль, спрямованих на створення найбільш сприятливих організаційних передумов для активного розвитку відносин пов'язаних із створенням, передачею прав та втіленням технологій. Зокрема, юридична наука має сформулювати пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України з метою введення дієвих заходів державного регулювання вказаних відносин, а також створення чіткого, простого та зрозумілого правового поля, яке б забезпечувало належний рівень правового захисту всіх суб'єктів та учасників цих відносин.

Враховуючи те, що Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» [1], на жаль, не виконує

належного методологічного забезпечення нормативного регулювання відносин у сфері трансферу технологій, спробуємо сформулювати пропозиції щодо покращення його окремих положень, в частині яка стосується фіксації способів та алгоритмів передачі прав (трансферу) технологій.

Ст. 1 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій», встановлено, що трансфер технології – передача технології, що оформляється шляхом укладення між фізичними та/або юридичними особами двостороннього або багатостороннього договору, яким установлюються, змінюються або припиняються майнові права та обов’язки щодо технології та/або її складових.

З наведеного «легального» визначення трансферу технологій вбачається, що його сутність зведена до певної групи (виду) договорів, якими опосередковується передача майнових прав на технологію чи її складові від одного суб’єкта до іншого. Такий підхід відрізняється «звуженістю» і не відповідає потребам суб’єктів господарювання, які оперують в своїй діяльності набагато більшим колом правових механізмів передачі прав на об’єкти, що використовуються в їх господарській діяльності.

Крім цього, така позиція законодавця не відображає сутності поняття трансферу, яке було сформовано внаслідок еволюційного розвитку суспільства та економічних процесів. Так, етимологічне значення терміну «трансфер» походить від лат. «transferor» – переносу, переміщую) – рух чогось або когось з одного місця розташування до іншого; офіційна передача права власності на будь-який об’єкт [2, 189]. Д. Гібсон [3] розуміє під поняттям «трансфер» переміщення технологій між двома суб’єктами, які її використовують. В той же час В.В. Тітов [4] розглядає «трансфер» не лише, як процес переміщення технології між двома кінцевими користувачами, а стверджує, що він повинен будуватися на основі активного використанні технології всіма структурними ланками на шляху їх переміщення. Н.В. Смирнова, пропонує визначення трансферу технологій - як рух, процес, передачу, послідовність дій, в ході чого досягається економічний ефект або будь-яка інша поставлена соціально-економічна мета [5].

Таким чином, науковці як правило ототожнюють категорію «трансферу» технологій із їх передачею на будь-яких засадах від одного суб'єкта відносин пов'язаних із створенням, передачею прав та втіленням технологій до іншого. На нашу думку, такого роду підхід також не можна вважати правильним, оскільки в умовах відсутності організаційного досвіду реалізації трансферу технологій вітчизняні суб'єкти господарювання будуть певним чином дезорієнтовані в тому, яким саме шляхом їм потрібно буде рухатись з метою подальшого використання технології у власному виробничому процесі.

На нашу думку, найбільш доцільним є фіксація в чинному законодавстві України нормативно-правової конструкції, за якою поняття трансферу технологій, має ототожнюватись (чи бути близьким за своїм змістом із такою категорією як «правочин»). Крім цього, в сутність трансферу технологій мають бути введені правові механізми які опосередковують передачу майна, майнових прав і результатів виконання робіт в публічно-правовій сфері національної економіки між державними (комунальними) підприємствами установами організаціями. В будь-якому випадку, потрібно пам'ятати, що практика реалізації господарських відносин у сфері трансферу технологій, свідчить також і про необхідність надання правового захисту і матеріальному втіленню технологій (технологічній лінії, експериментальному конструюванню технології, технологій втілених у цілісній майновий комплекс суб'єкта господарювання). Ці об'єкти містять в собі повне та абсолютне відображення всіх необхідних відомостей про техніко-технічний зміст технології в обсязі який дозволяє безперешкодно відтворити такого роду об'єкт [6]. Саме через це, чинне законодавство України має надати їм адекватний правовий захист.

Виходячи із такого концептуального формулювання, доцільно запропонувати власне (авторське) визначення трансферу технологій, під яким слід розміти вчинення уповноваженими - суб'єктом господарювання, або іншим учасником відносин пов'язаних із створенням, передачею прав та втіленням технологій, організаційно-господарських дій, або укладання відповідного господарсько-правового чи цивільно-правового договору, та/або вчинення іншого правочи-

ну чи/або організаційно-управлінських дій публічно-правового характеру, які будуть спрямовані на передачу прав на технологію, або інформації про технологію, чи/або матеріального втілення (відтворення) технології від одного суб'єкта (учасника) вказаних відносин до іншого, з метою їх подальшої передачі іншим суб'єктам або використання з метою організації здійснення виробничої діяльності (комерціалізації).

На наше переконання, використання запропонованої концепції дозволить досягти цілого ряду додаткових ефектів, які не досяжні за умов чинного правового регулювання. А саме:

Перше – трансфер технологій буде охоплювати собою цілий ряд способів передачі, а не ототожнюватись лише з можливістю укладання одного чи декількох господарсько-правових чи цивільно-правових договорів та угод;

Друге – трансфер технологій буде охоплювати собою більш широке коло об'єктів (як інформаційного так і матеріально-речового змісту), можливість захисту яких, відчутно вплине на позитивну динаміку розповсюдження в бізнес середовищі відносин пов'язаних із створенням, передачею прав та втіленням технологій;

Третє – фіксація більш деталізованого переліку способів передачі технологій, створюватиме передумови для застосування більш дієвих та ефективних засобів захисту прав і законних інтересів за допомогою приватно-правового інструментарію (засобів забезпечення виконання зобов'язань і таке інше);

Четверте – регламентація процесу трансферу технологій як більш розгалуженого процесу їх передачі, дозволить задіяти класичну систему правопідтверджуючих засобів (правовстановлюючих документів, рішень судів і т.д.), що сприятиме інтенсифікації цих відносин в межах національної економіки України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій: Закон України від 14.09.2006 р. № 143-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 45. Ст. 434.

2. Мельникова Т. Что такое трансфер технологий? URL: <http://www.innovprom.ru/chto-takoe-transfer-tehnologij> 12.08.2013

3. Гибсон Д. Трансфер технологий между субъектами рынка. *Трансфер технологий и эффективная реализация инноваций*. Москва: Экономика, 1999. 20 с.

4. Титов В. В. Трансфер технологий. *Технологический аудит*. URL: <http://www.metodolog.ru/00384/2.htm>.

5. Смірнова Н. В. Організаційно-економічне забезпечення трансферу технологій на підприємствах: дис. ... канд. екон. наук. Київ, 2016. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.03/2016/Smirnova_N_V_dis_doc.PDF.

6. Давидюк О. М. Технологія як об'єкт господарсько-правового регулювання : монографія. Харків: Вид-во «ФІНН», 2010. 176 с.

REFERENCES

1. Pro derzhavne rehuliuвання diialnosti u sferi transferu tekhnolohii: Zakon Ukrainy vid 14.09.2006 r. № 143-V. (2006). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 45, art. 434 [in Ukrainian].

2. Melnikova T. Chto takoye transfer tekhnologiy? URL: <http://www.innovprom.ru/chto-takoe-transfer-tehnologij> 12.08.2013 [in Russian].

3. Gibson D. (1999). Transfer tekhnologiy mezhdru subyektami rynka. *Transfer tekhnologiy i effektivnaya realizatsiya innovatsiy – Technology transfer and effective implementation of innovations*, Moskva: Ekonomika [in Russian].

4. Titov V. V. Transfer tekhnologiy. *Tekhnologicheskii audit – Technological audit*. URL: <http://www.metodolog.ru/00384/2.htm> [in Russian].

5. Smirnova N. V. (2016). Orhanizatsiino-ekonomichne zabezpechennia transferu tekhnolohii na pidpriemstvakh. *Candidates thesis*. Kyiv. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.03/2016/Smirnova_N_V_dis_doc.PDF [in Ukrainian].

6. Davydiuk O. M. (2010). Tekhnolohiia yak ob'iekt hospodarsko-pravovoho rehuliuвання. Kharkiv: Vyd-vo «FINN» [in Ukrainian].